

Holocaust og kønsidentitet

Det er nok ikke tilfældigt, at jegets monolog i Volckmers debut, ligesom i Lars von Triers *Nymphomaniac*, rettes til en dr. Seligman

ANMELDELSE / 30.03.23

Tysk-engelske Katharina Volckmer debuterer med en grænseoverskridende monolog, der heldigvis er både sjovere og klogere, men ikke mindre smagløs, end forbilledet Lars von Triers "I understand Hitler"-rablerier.

Hans Peter Madsen

Del artikel: [f](#) [t](#)

»Og ikke for at støde dig, doktor Seligman, især nu hvor du har hovedet mellem mine ben, men synes du ikke også der er noget kinky ved folkedrab?«

Sådan ligger jegfortælleren med benene spredt på en gynækologbriks og siger i tysk-engelske Katharina Volckmers debutbog. Den situation er ret godt fundet på, for det kan ofte være svært at afgøre, hvilken ende den monolog, som udgør *Aftalen*, kommer ud af.

Selvom grunden til, at jeget befinder sig på briksen, er, at vedkommende skal have foretaget en kønsbekræftende operation, skal *Aftalen* ikke læses som en fortælling om transkønnethed. Operationen skal forandre kvindelige kønsdele til mandlige,

og jeget hedder Emil, men alligevel insisterer bagsideteksten – både i den danske og den oprindelige engelske udgave – på at kalde jeget for kvinde.

I stedet for at lade sig irritere over det – og undre sig over, at den kvindelige forfatter har givet sin mandlige hovedperson bemærkelsesværdigt mange flere refleksioner over, hvordan det er at være kvinde, end over, hvordan det er at være mand – bør man nok se jegets kønsidentitet som et symbol og et fortælleteknisk greb. Emil er vokset op som pige i Tyskland og lever nu i stigende grad som mand i England, og denne dobbelte dobbelte identitet gør det muligt at skyde med kritiske spredehagl mod alt og alle, tyskere og englændere, mænd og kvinder, fordi jeget ikke selv tilhører nogen kategori fuldt ud.

Det er nok ikke tilfældigt, at jegets monolog, ligesom i Lars von Triers *Nymphomaniac*, rettes til en dr. Seligman. For ligesom von Trier holder Volckmer af at provokere med overgearedede pointer om især køn og holocaust. Men til forskel fra holocaust-som-kunstværk-monologen i *The House That Jack Built* undgår Volckmer at blive selvhøjtidelig, og hun ønsker tydeligvis at sige noget om sine emner og ikke kun at gnægge indforstået med sig selv over at kunne chokere sin læser.

Jeget har forestillinger om at have forestillinger om at blive kildret mellem benene af førerens overskæg og reflekterer over nazisternes forbigåede muligheder for at markedsføre jødeudryddelsen til børn, der, hvis bare propagandaen havde været lidt mere kreativ, kunne have leget med »en LEGO-koncentrationslejr ved navn Freudenstadt – byg din egen ovn, arranger dine egne deportationer, og glem nu ikke at erobre nok Lebensraum.«

Men de bevidst smagløse, bizarhumoristiske udbrud leder frem til en afsluttende pointe om, at det ikke »reelt er muligt at vaske sine hænder rene, eller sin hud«, og den anstrengte latter lader til at være et forgæves forsøg på at udfylde den uudfyldelige tavshed efter Auschwitz. På den måde kan Aftalen læses som den seneste udvikling i de tyske efterkrigskunstneres, efterefterkrigskunstneres osv. stadig mere højlydte forsøg på at bryde tavsheden, fra hvirken til talen, siden råben – som kunstneren Anselm Kiefers heilende selvportrætter iført sin fars Wehrmachtsuniform – og nu hos Volckmer, 50 år efter Kiefer, en rablende skrigen ud af begge ender.

“ **Jeget har forestillinger om at have forestillinger om at blive kildret mellem benene af førerens overskæg**

Egentlig er der vel også en vis form for respektløs respekt for nazismens ofre i det at insistere på, at det skal blive ved med at være grænseoverskridende og chokerende at læse om emnet, frem for at dyppe Auschwitz i sukker, som det klamt nok er kommet på mode inden for romancegenren.

Jegets udgydelser lyder mere mundrette i den engelske original end i Louise Ardenfelt Ravnilds danske oversættelse. »Walk« bliver til »spadsere«, »fun« til hhv. »spas« og »morsomt«, og talesprogsagtige sætningsindledere som i »I mean, I did not have a club foot« bliver til mormoragtige faste formuleringer som »Nok havde jeg ikke ligefrem klumpfod«.

Selvom Ardenfelt Ravnilds sproglige dannelse og præcision gør hende til en af landets dygtigste oversættere af realistiske romaner, virker de gode oversættevaner desværre imod hensigten, når de bruges til at fordanske det, der skal være en nogen-og-tredive-års hæmningsløse monolog på en gynækologbriks.

Men trods de tabte nuancer i sprogtonen, og uanset hvad man måtte mene om lemfældig omgang med jødeudryddelse og kønsidentitet, er *Aftalen* ikke en monolog, man glemmer.

Del artikel: [f](#) [t](#)

ANNONCE

Mest læste

KULTUR — ANBEFALING

Det skal du læse i din sommerferie

Her får du et udvalg af de bøger, vores kritikere har været særligt begejstrede for i dette forår.

SAMFUND — KOMMENTAR

Tag dig sammen og bliv til noget

Myten om meritokratiet lever i bedste velgående i dagens Danmark. En myte, der skaber dårlige kår i både top og bund, men hvis affortryllelse indeholder en del håb.
